

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 2584/07

בפני: כבוד השופטת ע' ארבל
כבוד השופטת א' חיות
כבוד השופט י' דנציגר

המערערים: 1. מחמוד אגבריה
2. מוחמד אגבריה

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה
מיום 5.2.07 בת"פ 5024/06 שניתן על ידי כבוד השופטת
ב' בר-זיו

תאריך הישיבה: י"א בטבת תשס"ח (20.12.07)

בשם המערערים: עו"ד ג' אבנון

בשם המשיבה: עו"ד א' גורדון

בשם שירות המבחן: גב' ב' וייס

פסק-דין

השופטת ע' ארבל:

1. בפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופטת ב' בר-זיו) אשר הרשיע את המערערים בעבירות של חבלה בכוונה מחמירה, לפי סעיף 329(א)(1) בצירוף סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); פציעה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 334 בצירוף סעיף 335(א)(1) לחוק; ותקיפה הגורמת חבלה של ממש בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 380 בצירוף סעיף 382(א) וסעיף 29 לחוק. בית המשפט גזר על המערערים עונש של 4 שנות מאסר בפועל ושנתיים מאסר על תנאי, כשהתנאי הוא שלא יעברו עבירת אלימות מסוג פשע במשך שלוש שנים ממועד שחרורם ממאסר.

2. בערב יום ה-19.1.06 תקפו המערערים שלושה נוסעים אשר נסעו ברכב בכפר מושראפה (להלן: המתלוננים). המערער 2, מוחמד אגבריה, תושב הכפר בן 22, בעט בצידו האחורי של הרכב כאשר זה חלף על פניו ומשפתח אחד המתלוננים את חלון הרכב על מנת לשאול מדוע עשה זאת, המערער 1, מחמוד אגבריה, תושב הכפר בן 31, שהינו אחיו של המערער 2, פתח את דלת המכונית ודקר את המתלונן בבטנו. מתלונן אחר יצא מן הרכב כדי לסייע לנדקר ולקחתו לטיפול רפואי ואז תקף המערער 1 גם אותו והחל להכותו ולבעוט בו בגבו וברגלו. כאשר יצא המתלונן השלישי מן הרכב כדי לסייע לחבריו פצע אותו המערער 2 ברגלו באמצעות סכין. כתוצאה מכך נגרמו למתלונן שנדקר בבטנו פצעי דקירה בקרבת הלב, חור בסרעפת ופצע שטחי בכבד אשר בעקבותיהם נזקק לניתוח. למתלוננים האחרים נגרמו פצעים וחתכים שטחיים.

3. בית המשפט המחוזי קבע בגזר דינו, לאחר ששקל את נסיבותיהם האישיות של המערערים ואת העובדה כי בינם לבין המתלוננים נערך הסכם סולחה אשר במסגרתו הביעו המערערים צער על מעשיהם, כי בהתחשב במעשיהם החמורים של המערערים גובר האינטרס הציבורי שבענישה מחמירה על השיקולים האחרים. בית המשפט שם דגש על המגמה הנוהגת בפסיקת בתי המשפט להטיל עונשים חמורים בעבירות אלימות כלל, ובעבירות "סכינאות" בפרט. כמו כן ניתן משקל לעברם הפלילי של המערערים - המערער 1 ריצה עונש של 12 חודשי מאסר בפועל בגין עבירות של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה וסחיטה באיומים ואילו נגד המערער 2 עמד עונש מאסר על תנאי בגין עבירות אלימות בעת שביצע את העבירה. בית המשפט גזר כאמור על המערערים עונש של 4 שנות מאסר בפועל ושנתיים מאסר על תנאי. נגד המערער 2 הופעל גם עונש מאסר מותנה בן 9 חודשים, שהיה תלוי ועומד נגדו בגין עבירה קודמת, ונקבע כי 3 חודשים מתוכם ירצו במצטבר לעונש המאסר ו-6 חודשים בחופף לו.

4. בא-כוחם של המערערים טוען בערעור שלפנינו כי בית המשפט קמא פעל בניגוד להוראות סעיף 38 לחוק ולהוראת סעיף 1(1) לאכרזת דרכי ענישה (תסקיר של קצין מבחן), התשכ"ד-1964 (להלן: האכרזה) כאשר גזר על המערערים עונש של מאסר בפועל מבלי שהוזמן תסקיר של שירות המבחן לגבי המערער 2, אשר במועד ביצוע העבירה טרם מלאו לו 21 שנים. לטענתו, משנגזר על המערער עונש בלא לקיים חובה זו, לא יכול לעמוד גזר הדין על כנו ויש להורות על ביטולו. לחילופין, נטען כי יש להורות על המצאת תסקירי שירות המבחן ולדון בהם במסגרת הדיון בערעור.

אשר לעונש שנגזר על המערערים, טוען בא-כוחם כי למרות שבית המשפט קמא התייחס לעובדה כי בין משפחת המערערים למתלוננים נערך הסכם סולחה, ואף הכיר בערכו כאמצעי לקבלת אחריות על העבירות, בפועל לא ניתן כל משקל לקיומו של ההסכם בעת גזירת העונש. כמו כן, טוען בא-כוח המערערים כי בית המשפט התעלם מכך שבפועל יוחסה לכל אחד מן המערערים רק דקירה אחת ומכך שהמתלוננים החלימו לגמרי מפציעיהם. לפיכך, יש להקל לטענתו בעונשם באופן משמעותי. בדיון בפנינו הוסיף בא-כוחם של המערערים כי בנסיבות העניין קיים שוני בין המעשים המיוחסים למערער 1, אשר כאמור תקף שני אנשים ודקר אדם בבטנו, לבין המערער 2, שהינו צעיר יותר מהמערער 1 והמעשים המיוחסים לו אינם מעידים על הכנה מוקדמת וככלל אינם חמורים באותה מידה. עוד טען בא-כוח המערערים כי ההבדל בין שני המערערים בא לידי ביטוי גם בתסקירי שירות המבחן, אשר הוגשו לבית משפט זה עובר לדיון, מהם עולה כי המערער 2, בן למשפחה קשת יום אשר נאלץ לצאת לעבודה בהיותו צעיר ביותר ואף מממן את הוצאותיו בכלא מתוך השכר שהוא מרוויח במסגרת עבודתו שם, מביין את חומרת מעשיו.

5. המשיבה טוענת, מנגד, כי בית המשפט ייחס לסולחה משקל יתר וגזר על המערערים עונש קל מן הראוי בנסיבות המקרה. לטענתה, הסולחה נערכה לקראת גזר הדין, נכתבה בעברית ולא נחתמה על-ידי המערערים, וכל אלה מעוררים ספקות באשר לכוונה ולמידת החרטה שניתן להסיק ממנה. לטענת המשיבה העונש שנגזר על המערערים אינו חמור גם לא ביחס לרף הענישה הנהוג בעבירות מסוג זה, וזאת בפרט בהתחשב בעברם הפלילי של המערערים. עוד טוענת המשיבה כי בנסיבות העניין אין מקום להקל עם המערער 2, שכן מהכרעת הדין עולה כי למרות שתוצאות מעשיו היו קלות יותר מאלו של המערער 1, אף הוא הגיע לזירת האירוע כשהוא מצויד בסכין ותקף בצוותא עם המערער 1 אדם אשר בא לעזרת חברו שנפגע.

6. כאמור, עובר לדיון ועל-פי החלטת בית משפט זה (כב' הנשיאה ד' ביניש והשופטים א' רובינשטיין וח' מלצר) הוגשו לנו תסקירי שירות המבחן ביחס לשני המערערים. על-פי האמור בתסקיר בעניינו של המערער 1, שהינו נשוי ואב לשני ילדים, התקשה הלה לקחת אחריות על המעשים בגינם הורשע אך טען כי כיום אין בליבו דבר כלפי המתלוננים. מן המתואר בתסקיר עולה גם כי המערער 1 השתלב בשגרת החיים בכלא באופן תקין ולא הביע עד כה רצון בהליך טיפולי כלשהו. בסיכומו של דבר, התרשם שירות המבחן כי במשך השנים פיתח המערער 1 חשיבה ואופי התנהגות אלימים ועבריינים וכי הוא אינו מודע למשמעות התנהגותו. לפיכך, לא ניתנה המלצה טיפולית כלשהי בעניינו.

מן התסקיר בעניינו של המערער 2 עולה כי הוא השמיני מבין 12 אחים, אשר חמישה מהם סמוכים עדיין על שולחן הוריהם, וכי הוא הביע דאגה ממצבה הכלכלי הקשה של המשפחה, אשר בגינו אף עזב את לימודיו בגיל צעיר כדי לסייע לפרנסת המשפחה. ביחס למעשים בגינם הורשע, ציין שירות המבחן כי המערער 2 ממזער את ההתנהגות המיוחסת לו, זאת למרות שהביע בוושה וצער על מעשיו וטען כי מאסרו עד כה המחיש לו באופן ברור את השלכות מעשיו. עוד נאמר בתסקיר כי, ככלל, הלה משתלב בחיים בכלא באופן תקין, אך מעלה קשיים על רקע השהות בכלא והמגע עם אסירים אחרים. לסיכום, קבע התסקיר כי המערער 2 הינו בעל יכולות רגשיות וקוגניטיביות נמוכות והינו מודע במידה מסוימת בלבד לתוצאות מעשיו ולחומרתם. בהעדר נזקקות טיפולית כלשהי, לא נתן שירות המבחן המלצה טיפולית גם ביחס למערער 2.

7. לאחר ששמענו את טיעוני הצדדים ועיינו בתסקירי שירות המבחן, מצאנו כי אין להתערב בגזר דינו של בית המשפט המחוזי. בפתח הדברים נציין כי כפי שטען בא-כוח המערערים, על-פי הוראות החוק והאכרזה, היה על בית המשפט קמא לקבל תסקיר מבחן בעניינו של המערער 2 קודם למתן גזר הדין בעניינו, היות ובמועד ביצוע העבירה טרם מלאו לו 21 שנים. עם זאת, לבקשת המערערים ועל-פי החלטת בית משפט זה כאמור, הוגשו תסקירי שירות מבחן מפורטים לבית משפט זה עובר לדיון. תסקירים אלו נבחנו על-ידינו במסגרת הערעור. לפיכך, על אף שראוי היה שתסקיר בעניינו של המערער 2 היה מוגש טרם מתן גזר הדין בבית המשפט קמא, לא מצאנו כי הפגם שנפל באי-הגשת התסקיר, לבדו, מצדיק את ביטול גזר הדין.

8. אשר ליתר הטענות בערעור, העבירות בהן הורשעו המערערים - צעירים אשר לחובתם עבר פלילי בעבירות אלימות - הינן עבירות חמורות המצדיקות הטלת עונשי מאסר משמעותיים בגינן. רבות כבר נאמר בפסיקת בית משפט זה אודות החשיבות בהחמרת הענישה בגין עבירות האלימות בכלל ועבירות הסכינאות בפרט. יפים לעניינו הדברים הבאים:

"חזרנו ואמרנו לא אחת כי השימוש בסכין לפגיעה ופגיעה בקורבנות, תוך זלזול בחיי אדם, פשה בקרבנו ומסכן חיי עוברים ושבים על לא עוול בכפם. ההגנה על ביטחון הציבור ושלומו מחייבת תגובה עונשית הולמת על מעשי אלימות ודקירות סכין" (ע"פ 10212/05 בחירי נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 11.5.2006)). כן ראו: ע"פ 523/05 סלמה נ' מדינת ישראל (לא פורסם,

29.12.2005); ע"פ 10861/05 גורבאן נ' מדינת ישראל
(לא פורסם, 29.3.2007).

9. בית המשפט קמא ערך איזון בין השיקולים השונים, ובכללם חומרת העבירות המיוחסות למערערים, עברם הפלילי, נסיבותיהם האישיות והסכם הסולחה. לעניין אחרון זה נציין כי אין אנו רואים להתערב במשקל שייחס בית המשפט קמא לקיומו של הסכם סולחה, אשר אף שעשוי לשמש שיקול להקלה בעונש בנסיבות מסוימות, בוודאי שאינו מהווה שיקול המכריע את הכף (ראו למשל: ע"פ 635/05 דנא נ' מדינת ישראל, פסקה 18 לפסק דינו של השופט חשין (לא פורסם, 26.11.2007)). מתסקירי שירות המבחן אף עולה כי המערער 2, כמו גם המערער 1, טרם הפנימו את מלוא החומרה של מעשיהם, ומתקשים לקחת עליהם אחריות. אשר למערער 2, בנסיבות העניין לא מצאנו הצדקה להפחית מחומרת מעשיו וממילא גם לא בעונשו, שכן הלה ביצע את העבירות בצוותא עם המערער 1, תוך שתקף את המתלוננים בעזרת סכין.

בהתחשב במכלול הדברים, לא מצאנו כי העונש שהוטל על המערערים חורג מן המקובל. אשר על כן, הערעור נדחה.

ניתן היום, י"ד בטבת תשס"ח (23.12.07).

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט ת